



WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 31 lipca 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.44.2023.TB

Pani
Iwona Suchocka
Dyrektor Placówki Opiekuńczo –
Wychowawczej „Jedlina 1”
w Jedlinie - Zdroju

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 17 – 18 lipca 2023 r. na podstawie art. 122 i art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Tomasz Borecki – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu oraz Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Jedlina 1” w Jedlinie – Zdroju przy ul. Chojnowskiej 13, zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką”.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności Placówki w zakresie realizacji zadań dotyczących dokumentowania pracy opiekuńczo – wychowawczej, przestrzegania praw dziecka oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi pracowników. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 czerwca 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 lipca 2022 r. do 17 lipca 2023 r. funkcję Dyrektora Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej „Jedlina 1” pełniła Pani Iwona Suchocka, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości była błędna interpretacja przepisów ustawy, która mogła wpłynąć na obniżenie standardu realizowanych przez jednostkę usług.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 1/2023. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Panią Iwonę Suchocką. Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „rozporządzeniu” należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720). *(dowód: akta kontroli str. 25)*

Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Jedlina 1” w Jedlinie – Zdroju przy ul. Chojnowskiej 13 jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego prowadzoną przez Powiat Wałbrzyski. Placówka działa na podstawie decyzji Wojewody Dolnośląskiego nr PS-IS.9423.3.2011 z dnia 19 stycznia 2011 r. z późn. zm. i zabezpiecza 14 miejsc dla dzieci pozbawionych opieki rodzin własnych. Na dzień kontroli w ewidencji wpisanych było 13 wychowanków, w związku z tym dyrektor Placówki nie musiał występować z wnioskiem do Wojewody Dolnośląskiego o wydanie zezwolenia w trybie art. 95 ust. 3a ustawy. Ponadto, w toku czynności kontrolnych ustalono, że w Placówce przebywało 3 dzieci poniżej 10. roku życia. Wszystkie zostały umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej wraz ze starszym rodzeństwem, zatem został spełniony jeden z warunków określonych w art. 95 ust. 2 ustawy. *(dowód: akta kontroli str. 21, 44-45)*

Podczas kontroli przeanalizowano dokumenty dotyczące umieszczania dzieci w Placówce. Analiza akt wychowanków wykazała, że każdy z nich został skierowany do instytucjonalnej pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądu. *(dowód: akta kontroli str. 44-45)*

Zgodnie z art. 93 ust. 4 pkt 3 i 4 oraz art. 100 ust. 3 ustawy, działania podejmowane przez pracowników placówki opiekuńczo – wychowawczej powinny mieć na celu powrót dziecka do rodziny oraz utrzymywanie przez nie stałego kontaktu z rodziną. Dyrektor kontrolowanej jednostki oświadczył, że przedmiotowe działania odbywają się w czterech obszarach:

1. Monitorowanie sytuacji rodzinnej / pozyskiwanie informacji z różnych źródeł:

- poznanie warunków materialno - bytowych poprzez ustalenie warunków do przebywania dziecka w domu rodzinnym w czasie jego ewentualnego urlopowania (wnioski o wgląd w sytuację rodziny, pisma - informacja z właściwego dla miejsca pobytu dziecka ośrodka pomocy społecznej, notatki z przeprowadzonej wizyty przez pracowników Placówki, pisma do właściwego komisariatu Policji),
- poznawanie charakteru relacji rodzice/osoby spokrewnione - dziecko - najczęściej polegało to na prowadzeniu obserwacji w trakcie odwiedzin ww. osób w Placówce, jak również

z wypowiedzi wychowanków powracających z domu (adnotacje w: kartach pobytu, kartach odwiedzin, zapisy w zeszytach spostrzeżeń i obserwacji),

- bieżące monitorowanie pojawiających się ewentualnych zagrożeń i sytuacji kryzysowych już w trakcie prowadzonej pracy z dzieckiem (notatki służbowe, korespondencja z Policją, właściwym sądem, z instytucjami wspomagającymi, np. ops),

- reagowanie w sytuacji powzięcia informacji o pojawieniu się niepożądanych zachowań rodziców (pisma kierowane do właściwego sądu).

Powyższe działania miały wpływ na podejmowane decyzje o urlopowaniu wychowanka, były również podstawą do przeprowadzania rozmów z rodzicami- informacyjnych, motywujących, korygujących.

2. Utrzymywanie przez dziecko kontaktów z rodziną / umożliwianie wzajemnych kontaktów:

- Placówka nie ograniczała możliwości odwiedzin dziecka - odwiedziny mogły odbywać się po zajęciach szkolnych w dni powszednie i w dni wolne od nauki. Jedyne ograniczenie czasowe stanowiły zajęcia planowe. Rodzice mieli możliwość w czasie odwiedzin przebywać w Placówce lub wziąć dziecko na spacer,

- wychowankowie byli urlopowani do domów rodzinnych, o ile nie było przeciwwskazań w tym zakresie,

- wychowankowie utrzymywali stały kontakt telefoniczny, posiadają prywatne telefony, do dyspozycji był również telefon służbowy,

- w przypadku przeciwwskazań do urlopowania do rodziny lub braku takiej możliwości pracownicy poszukiwali osób bliskich, spokrewnionych, a także motywowali je do nawiązania kontaktu i rozpatrzenia możliwości urlopowania,

- motywowano rodziny do udziału w ważnych dla dziecka wydarzeniach: urodziny, komunie.

3. Współpraca z rodziną:

- rozmowy profilaktyczne – wyposażanie rodziców w wiedzę i umiejętności wychowawcze, zwracanie uwagi na potrzeby dziecka,

- włączanie rodziców w proces oddziaływań wychowawczych – omawianie funkcjonowania dziecka w zakresie społecznym, dydaktycznym - ustalanie wspólnych metod oddziaływań, uzgodnienie obszaru pomocy rodziców w realizacji niektórych zadań, np. przygotowania do zdania egzaminu poprawkowego.

4. Korzystanie z pomocy instytucji wspierających:

- bieżąca współpraca z ops, kuratorami, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, właściwymi sądami.

(dowód: akta kontroli str. 25-43)

Zgodnie z art. 135 ustawy, obowiązkiem placówki opiekuńczo – wychowawczej jest organizowanie i dokonywanie okresowej oceny sytuacji dziecka, sporządzenie wniosków o zasadności dalszego pobytu dziecka w przedmiotowej jednostce oraz przesyłanie ich do właściwego sądu, o czym stanowi art. 138 ust. 1 i 2 ustawy. W trakcie analizy dokumentacji wychowanków Placówki stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą odbyło się 13 posiedzeń zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka: 30.08.2022 r., 30.09.2022 r., 25.10.2022 r., 29.11.2022 r., 30.01.2023 r., 28.02.2023 r., 01.03.2023 r., 24.03.2023 r., 24.04.2023 r., 15.05.2023 r., 18.05.2023 r., 29.05.2023 r. i 05.06.2023 r. Dla każdego dziecka zorganizowano jedno lub dwa posiedzenia ww. zespołu, było to zależne od długości jego pobytu w Placówce. Omówiono na nich sytuację wychowanków. Posiedzenia odbywały się terminowo, tj. nie rzadziej niż co pół roku. Każdorazowo na ww. posiedzeniach obecni byli: Dyrektor Placówki, pedagog, wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka, przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, asystent rodziny (jeśli rodzina z nim współpracowała). W większości przypadków uczestniczyli także rodzice. Przedstawiciel organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, asystent rodziny i rodzice w posiedzeniach przedmiotowego zespołu uczestniczyli zdalnie, tj. kontaktowano się z nimi telefonicznie. W dokumentacji prowadzonej przez Placówkę znajdowały się zaproszenia na posiedzenia ww. zespołu wysyłane m.in. do rodziców/opiekunów prawnych, właściwych ośrodków pomocy społecznej i innych instytucji, z których obecność przedstawicieli wskazana była ze względu na interes dziecka. Skład zespołu był zatem zgodny z zapisem art. 137 ustawy. Zespół dokonywał oceny sytuacji dziecka w obszarach zgodnych z art. 136 ustawy, następnie formułowano na piśmie wnioski wraz z uzasadnieniem, dotyczący zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej i przesyłano go do właściwego sądu.

W Placówce cała korespondencja wychodząca jest wpisywana do Pocztovej Książki Nadawczej. Z zapisów w niej zawartych nie można jednoznacznie stwierdzić, który wpis odnosi się do konkretnego wniosku czy innego pisma, gdyż wpisywano tylko adresata bez oznaczenia nr sprawy/pisma. W przyszłości zasadnym byłoby tak oznaczać korespondencję wychodzącą, aby można było jednoznacznie stwierdzić kiedy i w jakiej sprawie została ona wysłana.

(dowód: akta kontroli str. 44-45, 46-47)

Z przeanalizowanej dokumentacji wynikało, że wychowankowie posiadali diagnozy psychofizyczne opracowane przez psychologa lub pedagoga. Dokumenty te zawierały informacje dotyczące obszarów wskazanych w § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia. Diagnozy sporządzane były niezwłocznie po przyjęciu dziecka do Placówki, w razie potrzeby dokonywano ich aktualizacji.

(dowód: akta kontroli str. 49-50)

Na podstawie diagnoz wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka, zgodnie z § 15 ust. 1 rozporządzenia, przygotowywał dla każdego wychowanka plan pomocy. Wyznaczano w nich cel główny pracy z dzieckiem (jeden z czterech wskazanych w § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia) oraz dookreślono cele i działania krótkoterminowe i długoterminowe. Na żadnym planie nie widniał podpis asystenta rodziny ani pracownika socjalnego z właściwego dla miejsca pochodzenia dziecka ośrodka pomocy społecznej. W przypadku dzieci, których rodzice współpracowali z asystentem rodziny w planie znajdowała się adnotacja, że plan opracowano na podstawie korespondencji otrzymanej od asystenta rodziny. W przyszłości należy dopilnować aby każdorazowo plan był podpisany przez asystenta rodziny lub przedstawiciela podmiotu odpowiedzialnego za pracę z rodziną w gminie. Ponadto, dwa plany sporządził pedagog. Wynikało to z problemów kadrowych. Dyrektor Placówki złożył w tym zakresie stosowne wyjaśnienia.

Dokonywano modyfikacji planów pomocy, o której stanowi § 15 ust. 5 pkt 1 rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 23, 51)

W Placówce zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia dla każdego dziecka prowadzono kartę pobytu zawierającą opis wskazanych w ww. przepisie obszarów.

(dowód: akta kontroli str. 52-53)

Zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia, pedagog i psycholog powinni prowadzić dla każdego wychowanka arkusze badań i obserwacji pedagogicznych oraz psychologicznych, o ile są takie osoby zatrudnione w placówce opiekuńczo – wychowawczej. W kontrolowanej jednostce z dziećmi pracował pedagog. W toku czynności kontrolnych ustalono, że ww. osoba prowadziła przedmiotowy arkusz, a dla dzieci wymagających dodatkowego wsparcia, organizowała zajęcia indywidualne.

(dowód: akta kontroli str. 25)

Zgodnie z art. 100 ust. 4 ustawy, Dyrektor Placówki winien zgłaszać informacje o przebywających dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego w celu poszukiwania dla nich rodzin przyspasiających. Na dzień kontroli obowiązek ten został zrealizowany.

(dowód: akta kontroli str. 54)

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, wszyscy podopieczni placówki opiekuńczo – wychowawczej powyżej 5. roku życia powinni otrzymywać kwotę pieniężną do własnego dysponowania. W toku czynności kontrolnych ustalono, że wymóg ten nie był realizowany. Analiza dowodów wypłat kieszonkowego wykazała, że wychowankowie przebywający na ucieczce lub których pobyt w Placówce był krótszy niż miesiąc nie otrzymywali kieszonkowego, stanowi to nieprawidłowość. Powyższe działania znajdowały również odzwierciedlenie w zapisach regulaminu dotyczącego przyznawania kieszonkowego wychowankom z kontrolowanej jednostki. Ponadto w dokumencie pojawiają się niepokojące

zapisy, np. w § 4 pkt. 6, cyt.: *Wstrzymane kieszonkowe są deponowane u wychowawcy i mogą zostać wypłacone danemu wychowankowi (jeśli poprawi swoje zachowanie). Jeżeli jednak nie poprawi swojego zachowania po okresie 2 miesięcy kieszonkowe przechodzi na rzecz grupy.* Z kolei w § 5 pkt. 1 – 5 tego samego Regulaminu wskazano w jakich przypadkach wychowawca może wnioskować o potrącenia z kieszonkowego wychowanków. Niezależnie od zachowania, obecności, długości pobytu każdemu wychowankowi powyżej 5. roku życia, zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia, przysługuje kwota pieniężna do własnego dysponowania, której wysokość nie może być niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy. Zasadnym jest zatem doprowadzenie zapisów przedmiotowego Regulaminu do zgodności z ustawą i rozporządzeniem. *(dowód: akta kontroli str. 22, 55-58)*

W okresie objętym kontrolą w Placówce dwoje pełnoletnich wychowanków usamodzielniało się i opuściło pieczę zastępczą, a troje rozpoczęło proces usamodzielnienia (miało ukończone 17 lat). Zgodnie z art. 145 ust. 2 ustawy, wszyscy podopieczni na rok przed osiągnięciem pełnoletności wyznaczyli opiekuna usamodzielnienia i przedstawili pisemną zgodę tej osoby. Natomiast w myśl zapisów art. 145 ust. 4 ustawy, osoby usamodzielniane wraz z opiekunami na co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności winny opracować indywidualny program usamodzielnienia. W przypadku osób, które usamodzielniały się, jedna nie wyznaczyła opiekuna usamodzielnienia oraz nie opracowała indywidualnego programu usamodzielnienia z powodu długotrwałej ucieczki (została skreślona z ewidencji po osiągnięciu pełnoletności). Druga natomiast zrealizowała ustawowy wymóg.

(dowód: akta kontroli str. 59-60)

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że opieka w porze nocnej była sprawowana niezgodnie z § 12 ust. 2 rozporządzenia. W czasie dyżurów nocnych obchód pokoi zamieszkiwanych przez dzieci powinien odbywać się co najmniej 3 razy w ciągu każdej nocy. W zależności od tego jaki wychowawca pełnił dyżur nocny w raporcie nocnym odnotowywano 2, 3 lub 5 obchodów. Zdarzały się sytuacje, że nie odnotowano żadnego obchodu. Zbyt mała liczba obchodów lub ich brak stanowi nieprawidłowość. *(dowód: akta kontroli str. 21)*

W Placówce prowadzona była ewidencja wychowanków zgodnie z § 17 ust. 5 rozporządzenia. W jej zapisach widniało: nazwisko i imię wychowanka, jego ostatni adres zamieszkania, data i miejsce urodzenia, nazwiska i imiona oraz adresy rodziców biologicznych lub opiekunów prawnych. *(dowód: akta kontroli str. 21)*

W okresie objętym kontrolą troje wychowanków samowolnie opuściło Placówkę. Analiza dokumentacji wykazała, że każdorazowa powiadamiano właściwy sąd, Policję, rodziców (o ile było to możliwe), natomiast Dyrektor oświadczył, że powiatowe centra

pomocy rodzinie informowano telefonicznie. Żaden z rodziców ww. dzieci nie miał przydzielonego asystenta rodziny. W przyszłości, po telefonicznym powiadomieniu którejkolwiek z powyższych instytucji lub osób o samowolnym oddaleniu się dziecka, należy sporządzić stosowną adnotację służbową. *(dowód: akta kontroli str. 21, 23)*

Przedmiotem kontroli była także ocena zgodności zatrudnienia pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymogami kwalifikacyjnymi. Dokonując analizy akt osobowych ustalono, że w kontrolowanej jednostce na dzień kontroli zatrudnionych było trzech wychowawców, z czego dwóch w pełnym wymiarze czasu pracy, a jeden $\frac{3}{4}$ etatu. Wszyscy wychowawcy posiadali dyplomy ukończenia studiów wyższych, o których stanowi art. 98 ust. 1 pkt 1 ustawy oraz osoby te spełniły wymóg wynikający z art. 98 ust. 3 ustawy. W Placówce z dziećmi pracował również pedagog. Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 2 ustawy, pedagogiem może być osoba posiadająca tytuł magistra na kierunku pedagogika lub pedagogika specjalna, natomiast ww. osoba posiadała tytuł magistra na kierunku zarządzanie, specjalność zarządzanie zasobami ludzkimi. Wobec powyższego nie spełniała wymogów kwalifikacyjnych. Do pracy z dziećmi skierowany został również terapeuta, który spełniał przesłanki wskazane w art. 98 ust. 1 pkt 4 i ust. 3 ustawy. W Placówce nie było zatrudnionych pracowników, o którym mowa w art. 99 ust. 5 ustawy. Dyrektor kontrolowanej jednostki, Pani Iwona Suchocka, posiadała kwalifikacje zawodowe zgodne z art. 97 ust. 3 ustawy, co zostało potwierdzone podczas czynności kontrolnych i opisane w wystąpieniu pokontrolnym ZP-NKWR.431.2.40.2021.TB z dnia 25 sierpnia 2021 r. *(dowód: akta kontroli str. 61)*

Z uwagi na nieobecność wszystkich wychowanków (zorganizowany wyjazd wakacyjny, przepustki do rodziny, ucieczki) nie było możliwości dokonania oceny przestrzegania praw dziecka. *(dowód: akta kontroli str. 62)*

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Jedlina 1” w Jedlinie – Zdroju stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W czasie nocnych dyżurów nie odnotowywano co najmniej trzykrotnych obchodów.
2. Nie wszystkim dzieciom powyżej 5. roku życia wypłacano kwotę do własnego dysponowania.
3. Osoba zatrudniona na stanowisku pedagoga nie posiadała wymaganych kwalifikacji.

Wobec dokonanych ustaleń wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Dokonywać i dokumentować co najmniej trzykrotne obchody podczas dyżuru nocnego.
Podstawa prawna: § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).
Termin realizacji: na bieżąco.
2. Wypłacać wszystkim dzieciom powyżej 5. roku życia kwotę do własnego dysponowania.
Podstawa prawna: § 18 ust. 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).
Termin realizacji: na bieżąco.
3. Uregulować kwestię zatrudnienia osoby na stanowisku pedagoga.
Podstawa prawna: art. 98 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r., poz. 447 ze zm.).
Termin realizacji: niezwłocznie.

POUCZENIE


Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.).

Proszę w terminie do dnia **15 września 2023 roku** powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.


.....
(przewodniczący zespołu kontrolnego)


.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO


Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
(kierownik komórki do spraw kontroli)